

РЕЦЕНЗИЯ

ПО КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“

Рецензията е съставена в съответствие с изискванията на Глава трета, Раздел IV от ЗРАСРБ – Условия и ред за заемане академична длъжност „професор“, Раздел IV от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответните актове на ПУ „П. Хилендарски“

1. Обща информация

Изготвил рецензия: проф. д. н. Веселин Христов Цанков

Основание за написване на рецензията: заповед на Ректора на ПУ за обявяване на конкурс и решение на Научното жури.

2. Данни за конкурса

Научна област: 3 „Социални, стопански и правни науки”,

Професионално направление: 3.6 „Право”

Научна специалност: „Финансово и данъчно право“

Обява: обнародвана в ДВ бр. 96, 17.11.2023 г.

3. Кандидат по конкурса

Един кандидат по обявения конкурс - доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов, ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“.

4. Общо представяне на получените материали

За участие в конкурса кандидатът доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов е представил 2 монографии, 2 студии, 1 статия. Представени са и дипломи, справки за дейността на кандидата, справка за съответствие с минималните национални изисквания, сертификати. Представени са изискваните документи по ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и вътрешната нормативна уредба на ПУ.

5. Данни за кандидата

Доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов е роден на 27.11.1967 г.

Завършила е магистърска степен специалност Право. Диплома за висше образование серия А 84, № 004812 от 17.11.1992г.

В периода 03.04.1995г. – 23.06.1998г. е Главен юрисконсулт-ТДУ Бургас; Главно управление на данъчната администрация – МФ.

01.10.2010г. е асистент по данъчно и финансово право – БСУ.

27.04.2012г. - гл. асистент по данъчно и финансово право - БСУ

30.01.2015г. - избран за „доцент” по данъчно и финансово право БСУ.

От 01.06.2020г. работи в ЮФ на ПУ «Паисий Хилендарски».

адвокат – член на АК гр. Бургас

6. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Приемам за рецензиране следните публикации по конкурса.

1. „Отговорност за чужд данъчен дълг“, второ допълнено и преработено издание, С.2023г., изд.,„Нова звезда“, ISBN978-619-138-183-0, научен редактор доц.д-р Юрий Кучев, стр.236.
 2. „Отговорност за чужд данъчен дълг – обща характеристика“, студия, сп.“Общество и право“, бр.2 / 2022г., с.31-54, ISSN 0204-85-23.
 3. „Държавата и общините като активни субекти в данъчното право“, студия, сп. „Норма“/онлайн формат/, бр.7/2019г., с.7-32, ISSN 1314-5126print.
 4. „Данъчното право в правната система на Република България“, статия, сп. Студия Юрис, издание на ЮФ на ПУ, бр.1/2021, с.22-38, ISSN 2367-5312.
- Всички трудове са вписани в НАЦИД.

Те не повтарят участвалите за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ (чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ).

На база на представените публикации могат да бъдат направени следните констатации и изводи:

Представените от кандидата публикации са написани са в много добър стил, с яснота на изложението, добра структурираност и издържан език. Нямам бележки по тяхната актуалност, съдържателна част, методично равнище, коректност на резултатите, литературна осведоменост. Постигнатите резултати на кандидата доказват наличието на много добри познания в областта на Финансовото и данъчното право, както и на усет за актуалните проблеми в правоприлагането.

Научните постижения на автора се трансферират успешно в обучение на студентите, както и чрез публикациите, които намират практическо приложение. Критерии за наукометрична оценка на постиженията на кандидата са минималните изисквания на Правилника за приложение на ЗРАСРБ. От приложената справка е видно, че същите са удовлетворени. Доц. Красимир Симеонов Мутафов е посочил в приложените документи точки по съответните показатели и е видно, че отговаря на съответните изисквания.

Научната продукция на кандидата може да се оцени като отговаряща на направлението на обявения конкурс.

7. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

От предоставената справка за трудовия стаж става ясно, че доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов има солиден преподавателски стаж в БСУ и в ПУ. Кандидатът е научен ръководител на студенти и на докторант. Подпомага ЮФ при провеждането на студентски научни сесии, летни научни конференции и т.н.

Обемът на учебно-педагогическата дейност на кандидата се потвърждава и от наукометричните показатели, които са представени в документите на кандидата.

8. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Приемам посочените от доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов приноси в Справката за приносите в областта на обявения конкурс, която е представена в приложените документи. Обобщено същите са най-вече обогатяване на съществуващите знания и приложение на научните постижения в практиката.

МОНОГРАФИЧЕН ТРУД: Отговорност за чужд данъчен дълг – второ допълнено преработено издание, С. 2023г., изд. «Нова звезда». Трудът съдържа 234 стр., включително и използваната литература. Разработката е монографичен труд, посветен на тази специфична за данъчното право юридическа отговорност, която не се среща в някои от останалите правни отрасли. В нашата правна литература има отделни публикации и трудове, в които обръщано внимание на отделни въпроси свързани с тази проблематика имащи епизодичен характер или представляващи част от учебници. За разлика от това монографията представлява цялостна научна разработка, която обхваща всички аспекти на отговорността за чужд данъчен дълг и е основана на исторически и сравнително-правен анализ. Анализирани са богата съдебна практика по темата на изследването като на критичен анализ освен нормативната уредба са подложени и актовете на административните съдилища, както и на ВАС в това число и неговата тълкувателна дейност. Обърнато е внимание и на практиката на СЕС по преюдициални запитвания по данъчни дела, доколкото същата има отношение към темата, както и това, че тези актове от гледна точка на правната си същност са ненормативен източник на данъчното право, с които съдът дава задължителни указания на страните-членки относно тълкуването и прилагането на Общностното право.

В структурно отношение монографията включва увод, три глави и заключение:

Глава първа е озаглавена „Юридическа отговорност – същност, видове“ и представлява полезно въстъпление към същността на изследваната материя като по този начин се преминава от общото към специалното. В параграф първи от тази част на труда, авторът е обърнал внимание на основните теоретичните постановки свързани с правната същност на юридическата отговорност познати ни от общата теория на правото. В цитираната наша и чуждестранна правна литература определения за юридическата отговорност тя като, че ли се възприема повече в нейния процесуален аспект или с други думи от гледна точка на момента, в който тя вече ще се реализира по отношение на субекта допуснал извършването на правонарушение. Погледана от гледна точка на нейното налагане тя действително се реализира чрез система от правоотношения, които възникват, развиват се и се прекратяват в рамките на строго регламентирани процесуални правила и това не може да бъде отречено. В тази насока, основателно в нашата литература е изразено становището, че проявлението на юридическата отговорност е като система от правоотношения. Но това се наблюдава едва при нейното реализиране спрямо правните субекти. Направен е сполучлив опит да се стигне до по-различно виждане за същността на юридическата отговорност като се излиза от плоскостта на нейното проявление, т.е. от процесуалната и страна.

В тази връзка, юридическата отговорност независимо какъв точно ще е видът, в който тя ще бъде реализирана /наказателна, административнонаказателна, деликтна, дисциплинарна/ е негативната правна последица от едно неизпълнено, лошо изпълнено задължение на правния субект, което той е длъжен да понесе. Погледната от този аспект юридическата отговорност би могла да се разглежда като призната и гарантирана от

правото абстрактна възможност на едно лице да може да бъде наложена юридическа санкция за извършено от него правонарушение. Тя ще намери конкретно проявление, ще се развие като система от правоотношения едва когато настъпи юридическият факт, който може да я породява – правонарушението. Възприета по този начин юридическата отговорност трябва в еднаква степен да се отнася за всички правни субекти, на които съответната правна система признава това им качество. Тук са изведени и основните правни характеристики на юридическата отговорност, както и нейните функции. Обърнато е внимание на т.нар. „обективна безвиновна отговорност“ в случаите когато се реализира административнонаказателна отговорност спрямо юридически лица и еднолични търговци и се налага наказание „имуществена санкция“, като на критичен анализ е подложена тълкувателната практика на ВАС.

В параграф втори са разгледани видовете юридическа отговорност, познати в нашата правна система – наказателна, административнонаказателна, дисциплинарна и гражданска, както и някои други видове възприети в чуждестранни правни доктрини.

В **Глава втора** от труда „Отговорност за чужд данъчен дълг – обща характеристика, субекти, реализиране“ са изведени и анализирани особеностите на този специфичен вид юридическа отговорност. В параграф първи е направена обща характеристика на същата, като са направени и някои терминологични уточнения с оглед ползваният понякога в научната литература, а и в практиката понятие „субституция“ като синоним на отговорността за чужд данъчен дълг. Основателно авторът, привеждайки съответните аргументи насочва вниманието на читателя, че при нейното реализиране не се стига до заместване на данъчния длъжник от трето лице в резултат, на което той да се освободи от своето задължение. От тук и напълно обоснованият извод, че е става въпрос за отделен вид юридическа отговорност, за извършено правонарушение на данъчни правни норми. Тук също така са изведени основните характеристики на този вид отговорност, като е направено нейното разграничаване от солидарната отговорност и от имуществената отчетническа отговорност по ЗДФИ, както и от отговорността за чужд дълг в частното право, което показва интердисциплинарния подход възприет при изследването. В параграф втори е разгледана процедурата във връзка с реализирането на отговорността за чужд данъчен дълг. В контекста на темата е обърнато внимание на ревизията /общата и специалната по реда на чл.122 от ДОПК/ като една от формите на данъчно-осигурителен контрол, чрез която тази отговорност се реализира, както и на актовете, с които тя се установява. Посочени са аргументи в подкрепа на виждането, че ревизионното производство по реда на чл.122 от ДОПК не може да се счита като проявление на оперативна самостоятелност от страна на органите по приходите, и че намира приложение при реализиране на отговорността. Параграф трети е посветен на субектите, които могат да носители на тази специфична за данъчното право юридическа отговорност. Към нея могат да бъдат привлечени само онези лица, на които данъчното право признава качеството на пасивни данъчни субекти, което е накарало автора да обърне необходимото внимание на тази проблематика. Тук лицата, които могат да се конституират като субекти на отговорността са разгледани в по-абстрактен смисъл от гледна точка на правноорганизационната си форма. В този аспект, е направен опит да се обоснове тезата, че носители на отговорността за чужд данъчен дълг във всичките и разновидности могат да бъдат и физическите лица, регистрирани като еднолични

търговци по смисъла на ТЗ, доколкото според нас те са самостоятелни субекти на данъчното право.

Глава трета е „Видове отговорност за чужд данъчен дълг“. В нея са разгледани отделните видове отговорност за чужд данъчен дълг, регламентирани в нашето законодателство – отговорността на третите лица по чл.19 от ДОПК, отговорността на лицата в случаи на злоупотреби при облагането с ДДС, включително и солидарната отговорност, която според нас при някои хипотези съдържа елементите на този вид юридическа отговорност. В параграф първи изчерпателно са изследвани предпоставките водещи до нейното възникване - противоправното поведение на отговорните трети лица, настъпилата вреда, причинно-следствената връзка между тях, както и вината като субективен елемент. Във втори параграф са подложени на обстоен анализ въпросите свързани с отговорността за чужд данъчен дълг по реда на чл.19, ал.1-9 от ДОПК. Положително впечатление прави обосноваването на критиката към законодателя и съдебната практика, включително и тълкувателната на ВАС, доколкото последната неоснователно разширява кръга от лица, които могат да бъдат нейни носители, както и предметния и обхват/във връзка с чл.19, ал.1 и ал.2 от ДОПК/, което говори и за богатия практически опит на автора. Трети параграф обхваща материята свързана с отговорността на лицата в случаи на злоупотреби по реда на чл.177 от ЗДДС. В тази, връзка в е обосновано и покрепено със съответните аргументи становището, че тя не може да се определи като солидарна от гледна точка на правната си същност, а е разновидност на отговорността за чужд данъчен дълг. И това е така, тъй като тя не притежава нито един от белезите, които са присъщи на солидарната отговорност. Независимо, че юридическият факт, които ги поражда е един и същ, а именно извършването на облагаема по смисъла на чл.12 от ЗДДС доставка, правата и задълженията за всеки от участниците в правоотношенията са различни, което обстоятелство изключва възможността за възникване на солидарна отговорност между тях. Поради това правилно според мен е обърнато внимание, че разгледана по същество, тя разкрива в своето съдържание всички елементи, които са присъщи на отговорността за чужд данъчен дълг, независимо от наличието на определени особености относно предпоставките при нейното възникване, обусловени от специфичния механизъм на облагане с ДДС и по-точно от неговата многофазност и некумулятивност. Последният четвърти параграф от тази част на монографията направен сполучлив опит да се обоснове виждането, че в отделни случаи по същество солидарната отговорност притежава белезите на отговорност за чужд данъчен дълг и би следвало да се разглежда като нейна разновидност. При един внимателен прочит на разпоредбите на чл.211 и чл.265 от ДОПК ще се стигне до логичния извод, че в случая не може да се говори за „солидарна отговорност“, независимо че законодателят ползва това наименование за нея по отношение на третите лица и основателно автора обръща внимание на тази неточност от страна на законодателя. Изложени са и съответните аргументи, че липсва основният елемент, който може да ни позволи да я охарактеризираме като такава – наличието на общ юридически факт, от който да е възникнало данъчното задължение за длъжника и субектите на отговорността. В конкретната хипотеза не може да се приеме, че е налице едно общо неделимо задължение между тях, което навежда на логичния извод, че сме изправени пред т.нар. в правото „неистинска солидарност“, по подобие на отговорността по чл.177 от ЗДДС.

Извод: Представеният труд е монографично изследване на специфична за данъчното право юридическа отговорност. Направени са добре обосновани предложения De lege ferenda, с оглед усъвършенстване на действащата към момента нормативна уредба във връзка с изследваните въпроси, което показва задълбочени научни познания, съчетани с богат практически опит.

Като приноси в труда бих посочил:

- систематизирането и анализирането на предпоставките които водят до нейното възникване, както и отграничаването и от имуществената отчетническа отговорност по ЗДФИ;

- аргументираното становището, че една от особеностите това е вид отговорност намира проявление в санкцията, която са налага на субектите за тяхното неправомерно поведение, представляваща задължението на третото лице да плати чужд данъчен дълг и определеният с ревизионния акт данък на третото лице, е размерът на санкцията, който то трябва да плати в следствие на извършеното от него правонарушение;

- виждането, че едноличните търговци като самостоятелен субект на данъчното право могат в това си качество те да бъдат носители на отговорност за чужд данъчен дълг;

- обоснованата критика на тълкувателната дейност на ВАС във връзка с разширяването предметния обхват на отговорността за чужд данъчен дълг, както и на субектите, които могат да бъдат нейни носители, което е в противоречия с принципа за законоустановеност на данъците. Тук авторът основателно приема, че той следва да се отнася до всички елементи на данъка разглеждан и като правоотношение, включително и при реализирането на отговорността за чужд данъчен дълг;

- многобройните и добре аргументирани предложения De lege ferenda във връзка с усъвършенстването на нормативната уредба.

Двете студии и статията са на добро ниво по актуални и значими въпроси.

Препоръки и предложения за усъвършенстване:

- предвид научните познания и сериозния практически опит на автора, направените предложения за развитие на нормативната уредба и тълкувателната практиката на ВАС биха могли да бъдат доразвити и задълбочени;

- може би повече усилия и аргументация трябва да бъдат насочени към последния параграф от монографията за по-подробно анализиране на солидарната отговорност на третите лица, чрез които да се подкрепи правилния по същество краен извод на автора;

- необходимо е развитие на публикационната активност на автора, която е доста скромна към настоящия момент, както и участия в публични прояви – конференции, научни сесии, обсъждане на законопроекти и т.н.

Може да се направи обобщен извод, че представените публикации водят до увеличаване на познанията в предметната научна област и представляват оригинално развитие в изследваното научно направление.

Приемам че приносите са лично дело автора и са резултат на последователна, упорита и целенасочена творческа дейност. Не съм установил плагиатство в представените по процедурата трудове и не съм получавал неанонимен и мотивиран писмен сигнал за плагиатство.

Усилията на кандидата са концентрирани в научната специалност на конкурса, но бих препоръчал за в бъдеще едно разширяване на интересите по фундаментални теоретични и практически въпроси. Това би укрепило теоретичния фундамент на изследванията. Препоръчвам в бъдеще доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов да публикува приоритетно в издания с отворен достъп, включени в Scopus e WoS. Това е важен сигнал и гаранция за качеството и по-добрата видимост на изследванията за научната общност.

Посочените препоръки не обезценяват постиженията и приносите на автора и не подлагат на съмнение съответствието му с изискванията по конкурса за заемане за академичната длъжност „професор“. Те могат само да повишат стойността на трудовете на кандидата в бъдеще и да дадат адекватна оценка на неговия упорит и системен труд и на научните му постижения.

Заклучение

Направените преглед, констатации, оценки на практическия опит, на преподавателската дейност и на научното творчество и на доц. д-р Красимир Симеонов Мутафов ми дават основание да оценя положително неговите системни, целенасочени усилия.

Ще гласувам като член на Научно жури с положителен вот за неговата кандидатура за заемане на академичната длъжност “професор” в професионално направление 3.6 Право; по научна специалност „Финансово и данъчно право“.

06.03.2024 г.

проф. Веселин Цанков д. н.